

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ - ΕΚΘΕΣΗΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το κόνσεπτ, το πρότζεκτ, το μπάτζετ

Θενξ μαν... Όταν τ' ακούω, μεταφράζω σιωπηρά: Ευχαριστώ, μάγκα μου. Η: Ευχαριστώ, φιλάρα... Τα μεταφράσματα μου φαίνονται πιο αρρενωπά και χυμώδη, πιο άμεσα, πιο μοναδικά. Γιατί λοιπόν οι μάγκες έφηβοι και οι μετέφηβοι τιτιβίζουν τα δικά τους κρεολικά greeklish; Ίσως γιατί κάθε γενιά χρειάζεται τη δική της ιδιόλεκτο, μια μυητική αργκό, προσωρινή, αναλώσιμη, φθαρτή, με ημερομηνία λήξεως. Η ιδιόλεκτος του «μαν» θα ξεθωριάσει με την είσοδό του σε ανώτερο σχολείο, με τη συμμόρφωσή του σε άλλες αργκό, ακαδημαϊκές ή επαγγελματικές, με την ένταξή του στα μαζικά υπερσύνολα της ενήλικης ζωής, της εργασίας.

Το ερώτημα παραμένει πάντως: Γιατί τα αγγλικά κατακλύζουν τον καθημερινό λόγο; Τα κρεολικά των εφήβων είναι η πιο αθώα περίπτωση, η πιο χαριτωμένη. Όταν όμως ακούς ενήλικους, επαγγελματίες, επιστήμονες, σπουδαγμένους, να παπαγαλίζουν αγγλικά, να περιγράφουν τη δουλειά τους, τη σκέψη τους, ακόμη και τη διάθεσή τους, με αγγλικά μονοσύλλαβα ή ολιγοσύλλαβα, δεμένα με λίγα ελληνικά ρήματα και άφθονα λεκτικά τικ, όπως «καταλαβαίνεις...», ε, τότε αρχίζεις να σκέφτεσαι για τα βαθύτερα αίτια.

Είναι αληθές ότι η γλωσσομάθεια έχει αυξηθεί γεωμετρικά τις τελευταίες δεκαετίες. Ο απόφοιτος λυκείου, ακόμη και χωρίς ιδιαίτερη επίδοση, θα διαβάζει και θα μιλάει αγγλικά ασυγκρίτως καλύτερα από τον ανάλογό του '70, ακόμη και του '80. Μέγα μέρος των σπουδών διεξάγεται σε αγγλόφωνα σχολεία, προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά. Μέγα μέρος των επαγγελμάτων απαιτεί καλή γνώση ξένης γλώσσας. Το επικοινωνιακό περιβάλλον κατακλύζεται από ξένη γλώσσα: τηλεόραση, ταινίες, Διαδίκτυο, ποπ κουλτούρα.

Άρα η ένταξη στην ξένη γλώσσα, αγγλική εν προκειμένω, έρχεται αβίαστα, φυσικά. Όλα σε σπρώχνουν σε αυτή, γιατί να αντισταθείς; Ο ανάδελφος γλωσσικά Έλληνας, ο χαρτογιακάς ο ευρισκόμενος στον παγκοσμιοποιημένο χώρο των υπηρεσιών, με ανεπαρκή ουμανιστική παιδεία και αδιαμόρφωτο γλωσσικό όργανο, θα πέσει αναγκαστικά στην ευκολία του έτοιμου γλωσσικού κώδικα. Στα μοντέρνα επαγγέλματα των πάσης φύσεως υπηρεσιών, της επικοινωνίας, της ρευστής τέχνης, η συνεννόηση διεξάγεται γύρω από λέξεις-φετίχ, ας πούμε, τις εξής τρεις: κόνσεπτ, πρότζεκτ, μπάτζετ. Έχω ένα κόνσεπτ για ένα πρότζεκτ, αλλά δεν μου βγαίνει το μπάτζετ. Όλη η δημιουργικότητα, όλη η εργασία, ο κόπος, η σκέψη, το σφρίγος, όλα συμποσούνται σε αυτό το τρίπτυχο δισύλλαβων.

Παίζουν ρόλο οι σπουδές; Τα μάστερ μονοετούς σε βρετανικά πανεπιστήμια και πρώην πολυτέκνικ; Ναι, ασφαλώς, αλλά πολύ σοβαρότερο ρόλο παίζει το οιονεί διεθνές περιβάλλον της εργασίας, και η γενικευμένη ολιγογλωσσία των εταιρικών

στελεχών. Στις μπίζνες δεν χρειάζονται καλά ελληνικά, δεν χρειάζεται καν γλώσσα, όλα διεξάγονται με στερεοτυπικές εκφράσεις και τυποποιημένες σκέψεις: αυτά κυκλοφορούν ως επικρατούσα αλήθεια.

Σοβαρό ρόλο παίζει και η ξενομανία. Υπό τον συνοπτικό αυτό όρο εννοούνται διάφορα συμπλέγματα καθυστέρησης, μειονεξίας, σκνηρίας, μιμητισμού - ψυχολογικά και κοινωνικά. Σε περιβάλλον ασφυκτικά ομογενοποιημένο, κοσμοπολίτικο, ίδιο παντού, άσμο, άχρωμο, «πολιτισμένο», η διατήρηση ιδιαιτέρας ταυτότητας, ιδιομορφίας, ετεροχρωμίας, ντοπιολαλιάς, είναι δυσχερής, κοπιώδης, παράτολμη, ανεπιθύμητη εντέλει. Είναι ευκολότερο και ασφαλέστερο να ομοιάζεις, να κρύβεσαι ανάμεσα σε μυριάδες ομοιόχρωμους γκρίζους: γίνεσαι ευκολότερα αποδεκτός. Τα πλούσια, καλά ελληνικά είναι δύσκολα και σχεδόν ανώφελα οικονομικά-εργασιακά: τα κρεολικά, τα φραγκολεβαντίνικα, τα γκρίκλις του κόνσεπτ-πρότζεκτ είναι εύκολα, ακίνδυνα, ξεκούραστα, καλύπτουν αδυναμίες και ανεπάρκειες. Κι αφού ο ξένος το 'χει βρει, γιατί να σκάμε να το βρούμε εμείς στα ελληνικά; Μισή αλήθεια, ή και ψέμα. Το αντιλαμβάνομαι όταν ακούω γιατρούς να λένε αγγλικά όσα δεν ξέρουν ελληνικά λόγω σκνηρίας: κι όταν θυμάμαι σπουδαίους γιατρούς να λένε για τις αμερικανικές σπουδές τους ότι το ευκολότερο πεδίο ήταν το γλωσσικό, λόγω ελληνογενούς ορολογίας.

Το ποτάμι που μας περιέχει είναι ορμητικό και κοσμοπολίτικο, με τρόπους καινούργιους. Αναμφίβολα. Η εγκατάλειψη της μητρικής γλώσσας όμως δεν είναι πρόοδος: είναι υποταγή και απώλεια ταυτότητας, είναι υπαρξιακή συρρίκνωση. Η γλώσσα δεν είναι μόνο εργαλείο, δεν είναι μόνο φόρμα, δεν είναι επικοινωνιακότητα: είναι νοητικό και αισθητικό συμβάν, είναι υλικότητα, είναι σχέση, κοινωνία. Πίσω από την κρεολική, τη θρυμματισμένη γλώσσα των στελεχών και των μοδάτων, των τεχνοκρατών, τώρα πια και των πολιτικών, αναπτύσσεται μια αναλόγως κρεολική, θρυμματισμένη σκέψη, ομοιόμορφη, ομοιόχρωμη, ομοιογενής, αδιάφορη, κολοβή, υποταγμένη. Υποταγμένη κυρίως.

Νίκου Γ. Ξυδάκη, Καθημερινή 19/09/2010

Λεξιλόγιο:

Κρεολός: μιγάς

Κρεολές γλώσσες: γλώσσες που έχουν προέλθει από ανάμειξη πολλών ευρωπαϊκών γλωσσών με γλώσσες ιθαγενών της Αφρικής ή της Αμερικής και γίνονται επίσημη γλώσσα ενός τόπου

Ανάδελφος: α) αυτός που δεν έχει αδέρφια, β) αυτός που δεν έχει ομοεθνείς ή ομόφυλους, που είναι εντελώς μόνος και ξεχωριστός από τους άλλους π.χ. έθνος ανάδελφο

Φετίχ: α) άψυχο αντικείμενο στο οποίο οι ιθαγενείς αποδίδουν μεταφυσικές δυνάμεις, β) οποιοδήποτε αντικείμενο έχει για κάποιον μεγάλη σημασία, ώστε να είναι προσκολλημένος σ' αυτό

Φραγκολεβαντίνος: α) κάτοικος χώρας Α. Μεσογείου, με ευρωπαϊκή καταγωγή, β) (μειωτικά) άτομο με αλλοτριωμένη εθνική συνείδηση λόγω έντονων δυτικοευρωπαϊκών επιδράσεων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Α. Για ποιους λόγους, σύμφωνα με τον συγγραφέα, εγκαταλείπεται σήμερα η μητρική γλώσσα;

Μονάδες 20

B.1. Να βάλεις σωστό- λάθος για τις παρακάτω προτάσεις, με βάση τα γραφόμενα στο κείμενο:

α) Οι νέοι χρησιμοποιούν την αγγλικοκεντρική αργκό στην επικοινωνία τους για να διαφέρουν από τις άλλες γενιές.

β) Η γλώσσα των νέων δεν είναι προσωρινή και οι νέοι θα τη χρησιμοποιούν ακόμα και όταν μεγαλώσουν, φθείροντας έτσι τη μητρική γλώσσα.

γ) Τα πλούσια και καλά ελληνικά ωφελούν πολύ στο διεθνή εργασιακό στίβο.

Μονάδες 15

B.2.α) Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της 2^{ης} παραγράφου.

Μονάδες 4

β) Να εντοπίσετε τους τρόπους ανάπτυξης της 2^{ης} παραγράφου.

Μονάδες 5

B.3. Να βρεθούν δύο φράσεις του κειμένου όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται με την ποιητική λειτουργία.

Μονάδες 4

B.4.α) κατακλύζουν, το σφρίγος, συμποσούνται, το οιονεί, οκνηρίας, θρυμματισμένη: Να γραφεί από ένα συνώνυμο των παραπάνω λέξεων.

Μονάδες 6

β) γεωμετρικά, περιέχει, οικονομικό: Από το τελευταίο συνθετικό των λέξεων να γράψετε μια νέα σύνθετη λέξη.

Μονάδες 6

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Όπως γίνεται αντιληπτό η γλωσσομάθεια μέσα στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη κοινωνία θεωρείται απαραίτητη, σχεδόν όσο και η καλή χρήση της μητρικής μας γλώσσας. Να συντάξετε άρθρο (περίπου 300 λέξεων) που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, με το οποίο εξηγείτε γιατί είναι ανάγκη και απαίτηση των καιρών μας η καλή χρήση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας, αλλά και ποιοι κίνδυνοι μπορεί να προκύψουν αν αμελήσουμε τη μητρική μας γλώσσα.

Μονάδες 40